

Pääkaupunkiseudun erityisratkaisu

Erityisratkaisussa lähtökohtana on, että Suomessa on 18 itsehallintoaluetta (maakuntaa) ja pääkaupunkiseudun erityislainsäädäntöalue.

Pääkaupunkiseudun alueen muodostaa sen neljä kuntaa (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen).

Erityisratkaisu perustuu pääkaupunkiseutua koskevaan voimassa olevaan erillislainsäädäntöön sekä sote- ja aluehallinnon uudistuksen toteuttamiseen muusta maasta poikkeavalla tavalla.

Pääkaupunkiseudun kaupungit hoitavat nykyiset tehtävät

Toisena lähtökohtana on, että kaupungit ovat osaamiseltaan ja resursseiltaan valtakunnallisesti niin suuria toimijoita, että ne pystyvät hoitamaan kaupunkien nykyiset tehtävät. Tämä koskee kaikkia kaupunkien vastuulla olevia tehtäviä kuten ympäristöterveydenhuoltoa ja rakennusvalvontaa. Pelastustoimen tehtävien hoidon osalta tulee niin ikään säilyttää nykytilanne.

Ylikunnalliset tehtävät hoidetaan kuntien yhteistoiminnassa

Lähtökohtana pääkaupunkiseudun mallissa on lisäksi, että ylikunnalliset tehtävät pystytään edelleen hoitamaan kaupunkien yhteistoiminnassa kaupunkien yhteisin päätöksin. Pääkaupunkiseudun yhteistyö perustuu nykyisin kaupunkien lakisääteiseen ja sopimusperusteiseen yhteistyöhön.

Helsingin seudun liikennejärjestelmää (HLJ) koskevaa päätöksentekoa ja liikennejärjestelmäsuunnittelua, joukkoliikenteen järjestämistä ja operointia sekä vesi- ja jätehuoltoa, ilman laadun seuranta ja ympäristötiedon koontia ja neuvontaa säännellään kaupunkien yhteistoimintaa koskevalla erityislainsäädännöllä. Nämä tehtävät hoidetaan niitä varten perustetuissa kuntayhtymissä (Hsl, Hsy).

Pääkaupunkiseudun ja Helsingin seudun muiden kuntien MAL- ja HLJ –yhteistyötä jatketaan.

Pääkaupunkiseudun yhteisessä elinkeinopolitiikassa ja kaupunkimarkkinoinnissa hyödynnetään kaupunkien voimavaroja kansainvälisen kilpailukyvyyn vahvistamiseksi sekä elinkeino- ja innovaatiotoiminnan kehittämiseksi. Kaupunkien yhteinen elinkeinoyhtiö edistää ulkomaisten yritysten sijoittumista ja innovaatiovetoisten yritysten kehittymistä koko seudulla.

Kaupunkien rajat ylittävää palveluyhteistyötä tehdään jo mm. HelMet-kirjastoissa ja digitaalisten palvelujen ja tietojärjestelmäsovellusten osalta (avoin data, palvelukartat ja –portaalit).

Alueellisten tehtävien osalta lisää vastuuta pääkaupunkiseudulle

Pääkaupunkiseutu on maan dynaamisin työmarkkina-alue ja se tarjoaa laajat koulutusmahdollisuudet. Pääkaupunkiseudun kaupungeilla on oma vahva elinkeinotoimintansa ja merkittävä rooli myös työllisyyden hoidossa, mitä tuetaan koulutus- ja yrityspalveluilla.

Suurilla kaupungeilla on edellytykset ottaa vastuuta laajasti alueellisten tehtävien hoidosta.

Pääkaupunkiseutu tarvitsee oman TE-palvelumallinsa. Työttömyyden kustannukset ovat erittäin korkeat ja työttömyyden vähentäminen on sekä taloudellisesti että inhimillisesti tärkeää. Tulevaisuudessa tarvitaan lisää yrityksiä, kansainvälisyyttä, uudenlaista osaamista, maahanmuuttajia sekä dynaamisuutta työllistymiseen. Pääkaupunkiseudun kaupungeissa nämä voidaan yhdistää kokonaisuudeksi ja saumattomiksi palvelupoluiksi. TE-palvelut tulee nähdä työ- ja elinkeinoelämässä tiiviisti kiinni olevina palveluina.

Pääkaupunkiseutu poikkeaa muista alueista myös maahanmuutossa. Työmarkkinoille pääsy ja onnistunut kotoutuminen vaatii yhä laajemman verkoston hyödyntämistä. TE-palvelujen siirrossa pääkaupunkiseudun kaupungeille voidaan hyödyntää samalla kotoutumispalveluiden kokoamista ja tehokkaamman kotoutumisprosessin luomista alueella. Järjestämisvastuun siirto toisi työllisyys-, koulutus- ja elinkeinopolitiikan tärkeimmät välineet osaksi kotoutumista. Tämä ratkaisu toisi vaikuttavuutta koko Suomelle.

Valtion aluehallinnon (Ely) nykyisistä lakisääteisistä tehtävistä resursseineen osa siirretään pääkaupunkiseudun kuntien järjestämis- ja tuottamisvastuulle. Pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyötä tiivistetään näissä tehtävissä tarvittavilta osin tavoitteena tarjota henkilö- ja yritysasiakkaille mahdollisimman yhdenmukaisia palveluja. Tällaisia tehtäviä ovat elinkeino- ja työllisyyspalvelut sekä niihin liittyvät viranomaistehtävät ja maahanmuuttajien palveluihin, työllistymisen tukemiseen ja kotouttamiseen liittyvät tehtävät. Valtion ylläpitämien sähköisten palvelujen tarjoaminen jatkuu siltä osin kuin ne katsotaan valtakunnallisten työmarkkinoiden toimivuutta lisääväksi.

Valtion aluehallinnon tehtävistä maankäytön suunnitteluun kiinteästi kytkeytyvät Elyjen ympäristötehtävät voidaan siirtää kaupunkien hoidettavaksi.

Metropolipolitiikka ja yhteistyö valtion kanssa

Valtion kanssa solmittavilla sopimuksilla ja metropolipolitiikan avulla ratkaistaan seudun erityiskysymyksiä yhteistyössä valtion ja kaupunkien kesken.

MAL-sopimuksella sovitetaan yhteen yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää siten, että luodaan edellytyksiä tonttitarjonnan, asuntotuotannon ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten lisäämiselle, sekä kehitetään liikennepalveluja.

Kasvusoimimusten tavoitteena on elinkeinoelämän kasvun ja kilpailukyvyn vahvistaminen, esimerkiksi älykkäiden ja puhtaiden ratkaisujen edelläkävijäalueena.

Sote-uudistus

Pääkaupunkiseudun kuntien muodostamalla sote- toimialueella, on maakunnalliseen itsehallintoon rinnastettava toimivalta järjestää ja tuottaa perusterveydenhuollon ja siihen läheisesti kytkeytyvän erikoissairaanhoidon sekä sosiaalitoimen palvelut.

Pääkaupunkiseudulla

- pääkaupunkiseudun kunnat voivat tuottaa palvelut itse, yhteistoiminnassa tai hankkia ostopalveluina ulkopuolisilta palvelujen tuottajilta
- pääkaupunkiseudun sote-toimialue käy neuvottelut valtion kanssa rahoituksesta ja palvelujen järjestämisestä
- vaativan erikoissairaanhoidon järjestämis- ja tuottamisvastuu kuuluu maakunnan toimivaltaan. Pääkaupunkiseudun sote-toimialue käy neuvottelut maakunnan kanssa vaativan erikoissairaanhoidon palveluista.

Rahoitus

Uudistus ei saa jatkossa kiristää kuntien verotuloihin perustuvaa verotulontasausta. Metropolialueen kasvuun, työllisyyteen, maahanmuuttoon ja segregatioon liittyvät erityistekijät lisäävät pääkaupunkiseudun kaupunkien menoja, minkä vuoksi alueellista tasausta ei voi kiristää.

PKS: SOTE- JA ALUEHALLINTOUUDISTUS

KUNTIEN NYKYISET TEHTÄVÄT

ml

- Ympäristöterveydenhuolto
- Rakennusvalvonta
- Pelastustoimi

SOTE – kuntien tehtävät
SOTE – HUS:n tehtävät

YLIKUNNALLISET TEHTÄVÄT

Lakisääteiset

- HLJ- ja joukkoliikenteen järjestäminen & operointi (HSL)
- Vesi- ja jätehuolto
- Ilman laatu
- Ympäristötieto
- Neuvonta (HSY)

Vapaaehtoiset

- Elinkeinotoimi ja markkinointi
- Digitaaliset ym. palvelut, yhteistyö

ALUEELLISET TEHTÄVÄT

- Elinkeino-, yritys- ja työllisyyspalvelut, maahanmuuttajapalvelut (ELY)
- Ympäristötehtävät (ELY)

METROPOLIPOLITIIKKA JA YHTEISTYÖ VALTION KANSSA

- MAL-, kasvu- & ym. sopimukset